

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Sztranyavszky Sándor
meghalt

Forrás:

Ujsap

Sp

(Hely)

1942. 0. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Sztranyavszky Sándor

Idő

"1942"

Személy

Stranyavszky Sándor meghalt

A magyar politikai és közélet egyik legérdekesebb, legeredetibb, legizesebb alakja, Sztranyavszky Sándor csütörtökön délután hosszas szenvedés után elhunyt. Halálának híre, híveinek és barátainak, tisztelőinek és nagyrabcsülőinek beláthatatlan seregét tölti el őszinte gyásszal, de ugyanilyen igaz részvét tölti el azoknak lelkét is, akik hosszú politikai pályafutása alatt ellenfélként álltak vele szemben. Csak politikai ellenfélként, mert az embert, a hazáját híven szolgáló közéleti férfit, a nemzeti ideálokért önzetlenül küzdő harcost mindenki értékelt és megbecsülte benne. Voltak idők, amikor az ország boldogulását olyan uton kereste, amelyet mi tévedésnek tartottunk és amellyel szembenálltunk, de ezekben az időkben is azzal az objektivitással néztük és bíráltuk politikai működését, amely a becsület, önzetlenség és szándékaitban tiszta politikust megillette. Később ő maga lényes bizonyosságot tett arról, hogy nem hiába volt Tisza István katonája s ifjúkorában nem hiába tanult Mesterétől, mert mikor úgy érezte, hogy a magyar alkotmány forog veszélyben, pillanatnyi habozás nélkül dobta

oda miniszteri tárcáját és hatalmát azért, hogy szembefordulhasson azzal az elgondolással, amelyet Magyarország alkotmányos élete szempontjából veszélyesnek tartott. Igazáért és meggyőződéséért azután egy emlékezetes parlamenti ülésben szállt sikra, majd tovább harcolt mindaddig, amíg a legutóbbi választások során mandátum nélkül nem maradt. Ekkor kénytelen volt a politikai életből kikapcsolódni. Most azután a halál örökre elnémitotta a kemény harcost.

Tisza István katonája

Sztranyavszky Sándor 1882-ben született Balassagyarmaton, ahol atyja közjegyző volt. Tanulmányainak befejezése után atyja mellett dolgozott, majd csakhamar bekapcsolódott a politikai életbe, és a nemzeti ellenállás idején egyik szervezője volt a nógrádmegyei ellenállási mozgalomnak. A nemzeti munkapárt választási diadala idején a balassagyarmati választókerületől kapott mandátummal vonult be a Házba és a 30 éves fiatalember Tisza István nagy reményekre jogosító fiatal gárdájának egyik legismertebb tagja lett. Nemesak par-

lamenti felszólalásaival tette ismertté nevét, de azzal a munkával is, amelyet a munkapárt szervezése körül folytatott. A világháború alatt mint honvédhuszár főhadnagy teljesített harctéri szolgálatot. A forradalom kitörésekor minden politikai és közszerepléstől visszavonult, nógrádmarcali birtokára ment s ott gazdálkodott, míg 1922 tavaszán ki nem nevezték Nógrád megye főispánjává.

Négy év múlva, 1926-ban Bethlen István előterjesztésére a Kormányzó belügyi államtitkárrá nevezte ki és felmentette a főispáni állástól. Ugyanekkor a salgótarjáni kerület képviselőjévé választotta. Államtitkári működése során nagy érdemeket szerzett a rendőrség és csendőrség szervezetének kiépítésében, de résztvett a belügyi kormányzat minden munkájában. A Bethlen-kormány utolsó választási hadjáratát 1931 nyarán ő vezette. Nem sokkal később a Bethlen-kormány lemondott és ő is távozott az államtitkári székéből. Később ki is lépett a kormánypártból, mikor azonban 1932-ben Gömbös Gyula kormányt alakított, visszalépett a kormánypártba, amely most már a Nemzeti Egység Pártja nevet viselte és ennek ő lett az országos elnöke.

Gömbös és Sztranyavszky

Gömbös Gyulához rendkívül meleg személyi és politikai barátság fűzte. Sztranyavszky Sándor teljes energiával fogott hozzá, hogy Gömbös pártját az egész országban megszervezze és amikor 1935-ben kiírták a választásokat, ő volt a kormánypárt választási hadjáratának legfőbb irányítója és vezetője s abban, hogy Gömbös Gyula mögött olyan hatalmas többség sorakozott fel, kétségkívül rendkívüli érdeme volt. Az új parlament megalakulásakor a képviselőház elnökévé választották s az elnöki székben nagy eréllyel és szigorúsággal, de egyéniségének sok kedves eredetiségével vezette a Ház tanácskozásait.

Imrédy mellett és ellen

Imrédy Béla hívta meg kormányába és a Kormányzó 1938 május 4-én földmivelésügyi miniszterré nevezte ki. Tárcájának költségvetési vitájában elmondott miniszteri beszédével fényes sikert aratott. A magyar föld iránti szeretetének tüzevel és lelkes ambícióval vezette a földmivelésügyi tárcát egész november 15-ig, amikor szembekerült miniszterelnökével Imrédy Bélával, mert nem értett egyet azzal a politikával, amelyet Imrédy inaurálni akart. Alkotmányjogi aggályait két másik miniszterlársa, Mikecz Ödön és Bornemisza Géza is osztotta, ugy-

hogy a kormánynak ez a három tagja nemesak lemondott — ami természetesen maga után vonta az egész kormány lemondását —, de ki is lépett a kormánypártból. Több mint félszázan követték Sztranyavszkyékot és megalakult a diszidensek csoportja, amelynek nevében Sztranyavszky Sándor fulmináns beszédet mondott a Házban. A siker nem maradt el, mert — bár Sztranyavszkyt egyik kifejezésének félreértése miatt megtámadták —, a képviselőház többsége bizalmatlanságot szavazott Imrédy Bélának.

Betegsége és halála

A diszidensek vezéréként tovább folytatta harcát az újonnan miniszterelnökké kinevezett Imrédy Béla ellen, mind erélyesebben hangoztatva a magyar alkotmányhoz és az alkotmányos szabadsághoz való ragaszkodását. Az 1939-es választások idején nem kapott mandátumot és ekkor visszavonult a politikától. Sokat foglalkozott az evangélikus egyház ügyeivel és egyházkerületi felügyelői minőségben még csak nemrégiben is egységre szólította fel az evangélikusokat.

Körülbelül háromnegyed évvel ezelőtt megbetegedett és szanatóriumba vonult. Az orvosi vizsgálatok nyomban megállapították, hogy olyan súlyos rákbetegsége van, amelyből nincs gyógyulás. Az orvosi kezelés és ápolás tehát csak

arra szoritkozott, hogy életét meghosszabbítsa és fájdalmait enyhítse. Néhány héttel ezelőtt már nagyon súlyos betegen Nógrádmarczalban lévő birtokára vitték, ott feküdt és bizakodott felgyógyulásában. A Gondviselés azonban már kimérte az ítéletet és *Sztrayavszky* Sándor csütörtökön délután félhárom órakor, mindössze hatvanéves korában befejezte földi pályáját. Temetése szombat délután négy órakor lesz Nógrádmarczalban az evangélikus egyház szertartása szerint.